

30 en 31 augustus 2011

ZOMERCURSUS ANDREJ TARKOVSKY: *OFFRET* / *The SACRIFICE*

HOVO Radbouduniversiteit Nijmegen

dinsdag 30 augustus van 10.45 - 12.30 uur (locatie Universiteit) en van 13.45 - 16.30 uur Filmpresentatie in Villa LUX, Oranjesingel 42, Nijmegen
woensdag 31 augustus van 10.45 - 12.30 en 13.45 - 16.30 uur (locatie Universiteit)
Kosten € 179,- (incl. koffie/thee, drankje)

Inhoud

In directe aansluiting op het oeuvre van Ingmar Bergman hebben de werken van Andrej Tarkovsky(1932-1986) in de laatste decennia van de vorige eeuw op imposante wijze de toon gezet. De uit de voormalige Sovjet-Unie geëmigreerde en in Parijs overleden regisseur tematiseert in een intercultureel, interreligieus en veeltalig werk het einde van de westerse beschaving.

Tarkovsky zag zichzelf als dichter. Dichters beschouwde hij als de profeten van onze tijd. Tarkovsky vond dat poëzie als levensvervulling de plaats van geloofsbelijdenis had ingenomen. Een opvatting die zijn tragische levensgevoel en apocalyptische wereldbeeld tekent.

De inspiratiebronnen voor de film *Het Offer*, opgenomen op het eiland Gotland, liggen in de grote mythische en religieuze tradities en in literaire geschriften: de Edda, het boeddhisme, de Bijbel en ook Friedrich Nietzsches geschrift *Also sprach Zarathustra*.

Verschillende interpretaties van *Het Offer* kunnen naast en min of meer los van elkaar worden ervaren. Dromen en flashbacks in zwart-wit, extreme *close-ups*, momenten van grote schoonheid bepalen de sfeer. De kijker ondergaat vaak sublieme of zeer schokkende belevingen.

De film stelt het belang van het ritueel centraal. Een ritueel is, zo opent de film, iedere dag op eenzelfde moment eenzelfde handeling verrichten. Alleen zo, bijvoorbeeld door het geven van water aan een dode boom, kan de wereld nog worden gered van ondergang.

Er is een opvallende doorwerking in de film van het werk van Leonardo da Vinci, van de renaissance als stijlperiode. Maar ook letterlijk: renaissance in de betekenis van wedergeboorte.

De waarde van *Het Offer* als een van de grootste kunstwerken uit de twintigste eeuw, ligt in de geniale integratie van interculturele mythische, religieuze en kunsthistorische symbolen. Bij het werken aan de film wist Tarkovsky dat hij niet lang meer te leven had.

De dode boom zal gaan bloeien in de centrale christelijke betekenis van hoop. Dit is de kern. Zenboeddhistische muziek en Bach's *Matthäus Passion* versterken de illusie dat men deze bloei, in het filmbeeld, inderdaad waarneemt ofwel in het voorbijgaan al heeft waargenomen, maar weer is vergeten.

Opzet

Dinsdagmorgen: *Het Offer* als cultuurmonument en persoonlijk drama. Algemene inleiding: intrige, opbouw en vorm.

Dinsdagmiddag: filmpresentatie in Villa LUX

Woensdagmorgen: de betekenis van de film 1, analyse van beeld en muziek.

Woensdagmiddag: de boodschap van de film 2, filosofische en religieuze aspecten; discussie.

Onderwijsvorm: hoorcolleges en filmpresentatie.